

Najljepše bajke svijeta

Puna vreća laži, Metlarov sin

Barba Jozo

Najljepše bajke svijeta

Preveo Josip Tabak

Sadržaj

Puna vreća laži (Španjolska bajka)

Metlarov sin (Flamanska bajka)

Puna vreća laži *(Španjolska bajka)*

Nekoć vam bio kralj što je imao bolesnu kćer. Liječnici digli ruke od nje i rekli: umrijet će ako joj ne donesu tajanstvenu krušku što raste samo na jednom stablu na svem svijetu; jedna kriška samo — i ozdravit će kraljevna. I objavio kralj po svojoj zemlji kako će onaj koji donese tu krušku dobiti njegovu kćer za ženu.

Nekakav bijedan nadničar imao to stablo i na njemu još tri kruške. Imao on tri sina, dvojicu pametnih i jednoga tikvana. I reče otac jednome od dvojice starijih i pametnih sinova:

— Eto ti, sine, prilike: idi na kraljevske dvore i odnesi kraljevni jednu krušku, pa će te zapasti kraljeva kći. Ali treba dobro da se u pamet uzmeš: nikom ništa ne govori, da ne ostaneš bez kruške. Ne kazuj nikome ni što nosiš ni kamo ideš. Stavio momak krušku u košaru i krenuo. Putem naiđe na patuljka koji ga upita:

— Što to nosiš u košari?

— Katalonsku krvavicu — odgovori momak.

— I bila ti! — odvrnu patuljak.

Došao momak na kraljevske dvore i zatražio da ga puste unutra jer nosi krušku od koje će ozdraviti kraljeva kći i poči onda za njega.

Pustiše ga da prođe. Ali kad otklopiše košaru, imadoše što i vidjeti: u košari katalonska krvavica.

Naljutio se kralj i zapovijedio da izbace momka: ne želi on na svojim dvorima nikakvih neslanih šala! I naredi straži da nikoga ne pušta na dvore.

Postiđen došao pametni sin kući i pripovjedio ocu što je i kako je bilo. A otac mu reče:

— Eh, nisi ti znao kako tu treba. Vidjet ćeš kako će drugi otići i zadobiti kraljevnu.

Metnuo otac drugu krušku u košaru i poslao drugoga pametnog sina na kraljevske dvore. I lijepo ga savjetovao neka se ne da prevariti kao što se brat dao. Neka dobro pripazi da mu ne ukradu krušku iz košare i ne podmetnu što god drugo.

Krenuo momak, a na putu susreo patuljka koji ga upita:

— Ej, momče, što to nosiš u košari?

— Kuhanu repu — odgovori momak.

— I bila ti! — odvrnu patuljak.

Stigao momak pred kraljevske dvore, ali ga straža ne htjede pustiti unutra: rekoše mu kako ih je jedan već namagarčio pa je kralj gnjevan. Ali on uvjeravao kako nema ni govora o šali ili prijeveri:

— Pravu krušku nosim, u fini je papir umotana, otac ju je lijepo uvio.

I toliko je momak salijetao stražu i toliko je navro u svom da ga naposljetku pustiše. Ali kad su na dvorima segnuli da iz košare izvade krušku — ono u njoj kuhana repa!

Namlatiše podvaljivača te ga otjeraše, a kralj reče: dođe li još tkogod sa šalom ili podvalom, vrgnut ću ga u tamnicu.

Posramljen se vratio kući drugi pametni sin i pripovjedio ocu što je bilo i kako se proveo.

Tada treći sin, onaj glupi, koji bijaše pastir, reče ocu:

— Pusti me da ja odem s trećom kruškom što je ostala.

A otac mu odvrati:

— Ti da ideš...! Kad nisu ništa mogla dvojica pametnih, kako ćeš ti, bukvane? Ne bulazni, da ne bude bruke i pokore!

Ali najmlađi sin ode na svoju ruku pod stablo, ubra preostalu krušku, stavi je u staru kutiju te uze put pod noge.

Na putu ga sreće patuljak te ga upita:

— Što to nosiš u kutiji?

— Evo — odgovori momak — nosim krušku kraljevoj kćeri, kanim se oženiti kraljevnom.

— I bilo ti kako si naumio! — odvrnu patuljak.

Došao momak pred kraljevske dvore, ali ga straža zaustavi. Rekoše mu kako je kralj bijesan, zapovijedio je da nikoga ne puste. Momak im objasni kako nosi krušku — neka je pogledaju ako žele. Kad vidješe da je zaista kruška u kutiji, pustiše ga.

Kad su i na dvorima vidjeli krušku, odvedoše ga bolesnici i dadoše joj krušku. A bolesnica odmah ozdravi.

Svi se obradovali. Ali kad kraljevna razabra da je onaj koji joj bijaše donio krušku običan pastir, i uz to glup, reče da nikako ne želi poći za nj. Tada kralj, njezin otac, kaza momku:

— Ako mi izvršiš troje što tražim od tebe, oženit ćeš se mojom kćeri. Ponajprije imam u staji stotinu zečeva: ako ih odvedeš na veliku livadu što je imam u blizini i dovedeš ih natrag a da ne izgubiš ni jednoga, dobit ćeš moju kćer. Ako ne mogneš tako, onda od vjenčanja ništa.

— Dobro je — prihvati momak. — Ali mi ostavite jedan dan da promislim.

— U redu — dočeka kralj. — Neka bude kako želiš.

Ode momak, sjede kraj trnjaka i zaplaka. Naiđe tuda dugozuba starica te ga upita:

— Što ti je pastirčiću? Zašto plačeš?

A on joj odgovori:

— Odnio sam krušku kraljevoj kćeri da ozdravi, a sada mi ne daju kraljevnu, nego njezin otac veli da mu na livadu odvedem stotinu zečeva i da ih natrag dovedem a ni jednoga da ne izgubim.

Starica mu nato dade kutiju i reče:

— Pazi, unutra ti je svirala. Kad pustiš zečeve, zasviraj u sviralu, i svi će zečevi poigravati i pred tobom ići.

Ode momak kralju te mu kaza:

— Dobro je! Odvest ću zečeve!

Izbrojiše ih prije odlaska, a momak ih odvede na livadu, jer kako je on svirao u sviralu, svi oni poigravajući i poskakujući išahu pred njim. Vratio se uvečer s njima, a kralj mu reče:

— U redu. Tri ćeš ih dana izvoditi.

Sutradan ih momak i opet izvede. A kralj poslije krenuo za njim, preodjeven u siromaha. Pojahao magarca, došao momku te mu rekao:

— Hoćeš li mi prodati jednog zeca, pastiru?

— Neću, gospodine, ne prodajem zečeve nikome — odgovori momak.

— Hajde, hajde, prodaj mi jednoga, platit ću ti koliko tražiš — opet će kralj.

I toliko je salijetao momka da ga je on prepoznao i rekao mu:

— Ne, gospodine, ne prodajem zečeve, osim onome tko ih radom kupi.

— A kakav rad tražiš, pastirčiću? — upita kralj.

A momak će nato:

— Valja magarca poljubiti pod rep.

Učini kralj tako, momak mu dade zeca, a kralj stavi zeca u košaru. Ali kad je kralj sa zecom malko omakao, zasniva momak u sviralu, a zec se poče batrgati, iskoči iz košare i vrati se pastiru.

Kralj se vratio na dvore i rekao:

— Eh, kćerce, nema puta ni načina da mu zeca uzmeš.

A nato će kći:

— Idem ja sada, pa ćeš vidjeti da ću donijeti zeca.
I preodjenu se u sirotu, pojaha magaricu, ode na livadu i reče momku:
— Pastirčiću, prodaj mi jednog zeca.
— Neću, gospođo, ne prodajem zečeve nikome.
A ona navalila:
— Hajde, hajde, prodaj mi jednoga.
Prepoznade je tada momak i reče:
— Ne prodajem zečeva nikome, samo onom tko ih radom zaradi.
— A kakav rad tražiš, pastirčiću? — upita ona.
— Valja s livade rukama maknuti svu balegu, sve đubre i sve brabonjke — odgovori pastir.
Kraljevna zavrnu rukave i sve počisti, a valja priznati: jako je ruke ukaljale. Počistila ona i dobila zeca. Metnula ga u košaru i pojahala magaricu, a košaru čvrsto stisla uza se, da joj zec ne umakne. Ali kad je nešto poodmakla, zasniva momak u sviralu, zec se počeo batrgati te umače.
Uvečer se pastir vratio sa zečevima. Kad je kralj vidio da ne može momka prevariti, reče:
— Dobro je. A sada treba da mi drugo izvršiš. Imam prostoriju punu prohe i maka: sve je ispremiješano, a ti valja da odvojiš jedno zrnce od drugoga. Ako to obaviš, dobit ćeš moju kćer. Ako ne obaviš, ništa od svadbe.
— U redu — dočeka momak.
Zatvorio se on u onu prostoriju i zasnivao u sviralu, a nato povrvjeli toliki mravi da su učas sve razdvojili: jedna zrna na jednu, a druga na drugu stranu.
Ujutro ode kralj onamo; kad vidje, reče:
— Dobro je. Ali još ima poslova koji te čekaju. Imam izbu punu kruha, bit će kakvih dvjesta hljebova. Ako noćas sve izjedeš i ni mrve ne ostaviš, dobit ćeš moju kćer. Ako li ne smažeš sve, ništa od svadbe.
— U redu — prihvati momak.
Uvedoše ga onamo i dobro zatvoriše prostoriju da ne mogne ništa iznijeti ni izbaciti. O ponoći momak zasniva u sviralu, a nato povrvje mišja vojska i učas sve izjede, ni mrva ne osta.
Ujutro momak zalupa na vrata:
— Otvarajte, gladan sam!

Otvoriše, pa kad kralj vidje da je momak sve pojeo, reče mu:

— Dobro je. Ostalo je da još samo jedno izvršiš. Večeras, pred svim dvorom, treba da mi jednu vreću napuniš lažima.

— U redu — dočeka momak.

Uvečer ode on na dvore, a ondje se već svi okupili. Pozvaše ga, a momak reče:

— Čujte, kraljevska kćeri! Sjećate li se kako vas je jedan pastir natjerao da golim rukama počistite svu nečist s livade?

— Kakve li laži! — uzviknu kraljeva kći. — Kakve li laži za ime Božje!

Ponavljala kraljevna kako je sve izmišljotina i gola laž, a kako bi ona ponovila, momak svaki put tobože trpao u vreću.

Zatim se obrati kralju:

— A vi, kralju gospodaru, sjećate li se kako vas je pastir za zeca, natjerao da pod rep poljubite magarca?

— Dobro je, puna je vreća, zaveži je! — dočeka kralj. — Dobio si moju kćer.

Metlarov sin

(Flamanska bajka)

Bio jednom siromah čovjek što je pravio metle i tako životario. Imao on jedinca sina. Jedinac mu bio jak, pametan i lijep momak.

U istom selu živio bogat ribar, a imao ljupku kćer. Dvoje mladih vezalo prijateljstvo među sobom i jako se voljelo. Ali ribar bio škrtac, i uz to častohlepan, i nije htio kćer dati sinu siromašnog metlara. Kad je pak vidio kako mu je kći sjetna i nevesela, zovnu k sebi metlarova sina te mu reče:

— Dat ću ti svoju kćer za ženu ako izvršiš troje: ponajprije valja ti proboraviti na putu godinu dana i donijeti mi tri đavolje dlake! drugo, moraš mi reći koji je naj sretniji čas između dana i noći; treće, moraš mi pokazati kakva je razlika između siromaha i bogataša.

Momak nato ode u luku. Ondje baš stajao brod spreman da isplovi, momak se najmi kao mornar. Mnogo su i mnogo vremena plovili po moru dok najposlije ne oboriše sidro pred nekakvim velikim gradom. U tome gradu živio kralj. Na kraljevskim dvorima vladala žalost, sve se u tugu zavilo: kraljeva kći jedinica teško se razboljela. Dolazili joj najslavniji liječnici, ali joj nijedan ne nađe lijeka. Kralj nato obećao polovinu kraljevstva onome tko mu kćer izliječi.

»Eh, kad bih to mogao, sreća bi mi se nasmiješila«, pomisli metlarov sin. Kako se njegov brod vraćao u domovinu, on prijeđe na drugi.

Dugo su i dugo plovili morem i najposlije se usidriše pred drugim velikim gradom, u kojem je živio drugi kralj. I tu na dvorima vladala velika žalost: kralj u vrtu imao dragocjeno drvo, napol od zlata, napol od srebra, a drvo odjednom izgubilo sjaj. Kralj obećao polovinu kraljevine onome tko njegovu čudesnom drvetu vrati stari sjaj.

»Eh, kad bih to mogao, baš bi mi se sreća nasmiješila«, u sebi će metlarov sin.

Ubrzo se brod otisnuo dalje, te su dugo i dugo plovili dok naposljetku ne pristaše pred trećim velikim gradom. I taj grad žalost pritisla: jedini izvor u gradu presušio. Gospodar grada obećao silno

zlatu i srebru onome tko mu izvor vrati.

»Eh, kad bih još i to mogao, tko bogatiji od mene!«, pomisli sin siromašnog metlara.

Uskoro digoše sidro, te su plovili dalje i naposljetku pristali u velikoj luci. Zapovjednik broda reče svome mornaru:

— Ne plovimo dalje, nego se vraćamo. Ako te volja sa mnom u domovinu, dobro je, bit će mi drago, jer si vjerno služio sve ono vrijeme.

— Ne bih natrag, ja bih dalje — odgovori mladi mornar.

Brod razvi jedra i otplovi, a mornar uze put pod noge pa udari onim krajem sve dalje i dalje. Jednog dana eto ga u pustinji, izbio on pred nekakvu kolibu. U kolibi živio siromašan pustinjač.

— Možeš li mi dati koji zalogaj i noćište?

— Rado ću s tobom podijeliti što imam. Drago mi je što opet vidim čovjeka. Ostani u mene koliko te volja.

Obradovao se momak, jer bijaše umoran od duga puta i tolike već tjedne nije imao krova nad glavom. Išlo mu u tek jelo što ga je pustinjač stavio preda nj.

— Rado bih znati što te vodi da tumaraš ovom pustoši — reče mu pustinjač.

A momak mu nato pripovijedi sve što je i kako je bilo.

— Vidim, valjan si momak — dočeka pustinjač. — Pomoći ćemo jedan drugom. Meni je đavo ugrabio ženu. Ako mi obećaš da ćeš je izbaviti, pokazat ću ti gdje je đavlov nastan, pa ćeš od đavola lako doznati što želiš.

— U redu je — prihvati momak.

Legoše na počinak, a ujutro će pustinjač momku:

— Napisat ću pismo ženi i javiti joj kako dolaziš da je izbaviš.

— Napiši ujedno što želim, tako da zna sve.

Pošto je napisao pismo, pustinjač reče:

— A sad pamet u glavu i put pod noge.

— Ali ne znam puta.

Nato pustinjač izvadi iz džepa zlatnu kuglu i reče:

— Baci kuglu preda se. Koturat će se dok te cilju ne dovede.

Ali ne zaboravi da opet uzmeš kuglu. Jer će te đavo goniti kad razabere da si izbavio svoju ženu. Tada samo baci kuglu za leđa, i ništa ti neće moći.

Momak krenu. Koturala se kugla dok se nije zaustavila pred velikim, crnim dvorima. Momak uze kuglu i pokuca na vrata.

Otvorila se vrata, on ušao. Prolazio je mnogim sobama i dvoranama, a nigdje žive duše. Naposljetku, u posljednjoj prostoriji, nađe ženu, svu uplakanu.

— Ne plači, nego čitaj ovo pismo!

Žena pročita pismo, i radost joj zasja u očima.

— Što želiš znati, brzo ćeš čuti. Nema toga što đavo ne bi znao. Otišao je da lovi duše. Sakrij se za taj ormar. Kad saznamo što želimo, pobjeći ćemo.

Nato ona leže u postelju, kao da spava, a momak se sakri kako mu je rekla.

Domala eto i đavla. Kad je vidio ženu gdje spava, primače sjedalicu i sjede da je tako bolje promatra. Ali kako bijaše umoran, brzo zaspao. Tada se žena tiho pridiže te mu iščupa jednu dlaku.

Đavo se probudi i zagunđa:

— Pusti me na miru, hoću da spavam.

— Sanjala sam i htjela bih znati koji je najsigurniji čas između dana i noći.

— Između jedan i dva, jer pakosnik tada nema moći.

I đavo opet zahrka. Žena mu i opet iščupa jednu dlaku.

— Pusti me na miru, hoću da spavam.

— Kaži mi kako se može izliječiti kraljevna što boluje na dvorima kraj mora.

— Dijete joj je zakopano pod stepenicama. Ako ga položi u posvećenu zemlju, ozdravit će kraljevna.

Đavo i opet utonu u san. Žena mu iščupa i treću dlaku.

On se gnjevan prenu oda sna.

— Usnila sam i htjela bih znati zašto je presušio izvor u velikom gradu kraj mora.

— Zmija je skrivena u izvoru. Kad je maknu, poteći će izvor.

Đavo je spavo dalje. Žena ga bubnu i reče:

— Ponovo mi se usnilo i htjela bih znati zašto je čudesno drvo u kraljevom vrtu izgubilo sjaj.

— U korijenje zavukla mu se krastača. Kad je maknu, vratit će se drvetu stari sjaj.

Kad se đavo i opet u san uljuljao, siđe žena s postelje, a momak se izvuče iza ormara, te oboje umakoše iz dvora. Žena dade momku one tri dlake, a on ih pažljivo spremi u džep.

Kad se odanilo, probudi se đavo i odmah opazi da je žena utekla.

»Ništa, ništa, brzo ću ja nju ščepati.«

Požurio se on za njom i učas otkrio bjeGUNCE.

Momak se ovda-onda osvrtao i tako u pravi čas opazio đavla. Brzo je bacio kuglu za leđa, a ona se u onaj tren pretvorila u željeznu goru što se u oblake uzvila. Tako bijaše đavlu zapriječen put.

Uskoro eto ih u kolibu; pustinjaK bio sretan i presretan što mu se žena vratila.

Momak se oprostí s njima i vrati se u grad gdje je ono presušio izvor.

— Dajte mi trnokop. Odmah će vam izvor poteći.

Maknuo je zmiJU odande, a izvor provrio i ključao kao i prije.

Optrpao se momak zlatom i srebrom i veseo krenu dalje. Došao je u grad u kojemu je izgubilo sjaj kraljevo čudesno drvo.

— Dajte mi samo brod kojim ću se vratiti u zavičaj.

Izvukao je krastaču iz korijenja, i gle — drvo se sjalo ljepše negoli prije.

Kralj ga obdari mnogim dragim kamenjem.

Veseo išao momak dalje dok nije stigao u grad gdje je na dvorima болоvala kraljevna.

— Iskopajte dijete ispod stepenica i položite ga u posvećenu zemlju, pa će ozdraviti kraljevna.

Učiniše kako reče, i ozdravi kraljeva kći.

Kralj htjede momku dati polovinu kraljevstva, ali momak odbi:

— Dajte mi samo brod kojim ću se vratiti u zavičaj.

I kralj mu dade čvrst brod.

Dugo je momak plovio dok nije sretno stigao kući.

U selu se odmah pronio glas da se vratio metlarov sin, bogat, prebogat.

Bogati ribar dođe k njemu te ga ljubazno upita:

— Jesi li izvršio ono troje?

— Evo tri đavalove dlake! Najsretniji je čas između dana i noći onaj između jedan i dva, jer tada pakosnik nema moći.

— Ali to nije sve — dočeka ribar.

— Doista — preuze momak. — Kad sam bio siromašan, nisi mi htio dati svoju kćer. A sada, kad sam bogat, dao bi je. Ali sada ja neću. To je razlika između siromašnoga i bogatoga.

I okrenu leđa ribaru i ode u kućicu svojih roditelja, i dugo je ondje živio zadovoljan i sretan.

Copyright

© Dubravko Deletis

e-izdanje pripravili:
Dubravko Deletis i Mirna Goacher

website: www.josiptabakknjige.org

15/03/2013

